

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 11. detsember 2023
(OR. en)

16701/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0458(NLE)

POLCOM 313
WTO 197
SERVICES 64

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	11. detsember 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 776 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS, millega määratakse kindlaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni 13. ministrite konverentsil Euroopa Liidu nimel võetav seisukoht Timor-Leste Demokraatliku Vabariigi WTOga ühinemise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 776 final.

Lisatud: COM(2023) 776 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 11.12.2023
COM(2023) 776 final

2023/0458 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

**millega määratakse kindlaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni 13. ministrite
konverentsil Euroopa Liidu nimel võetav seisukoht Timor-Leste Demokraatliku
Vabariigi WTOga ühinemise kohta**

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus käsitletakse nõukogu otsust, millega määratakse kindlaks Maaailma Kaubandusorganisatsiooni 13. ministrite konverentsil liidu nimel võetav seisukoht seoses Timor-Leste Demokraatliku Vabariigi ühinemist WTOga käsitleva otsuse kavandatava vastuvõtmisega.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamisleping („WTO asutamisleping“)

Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu (edaspidi „WTO asutamisleping“) eesmärk on saavutada lepingu preambulis nimetatud eesmärgid. Leping jõustus 1. jaanuaril 1995.

Euroopa Liit („EL“) on lepingu osaline¹. Kõik 27 liikmesriiki on samuti lepingu osalised. Maailma Kaubandusorganisatsioon võib otsuseid vastu võtta WTO asutamislepingus sätestatud korras.

2.2. Maailma Kaubandusorganisatsiooni ministrite konverents

Ministrite konverents on WTO kõrgeim otsuseid tegev organ, mis tuleb kokku vähemalt kord kahe aasta jooksul. Õiguslikel asjaoludel ja praktikas võetakse otsused vastu konsensuse alusel.

Ministrite konverentsi järgmine kohtumine toimub 26.–29. veebruaril 2024 Abu Dhabis, Araabia Ühendemiraatides.

2.3. Kavandatav õigusakt WTO ministrite konverentsil ning ettepaneku põhjus ja eesmärk

WTO 13. ministrite konverentsil võidakse vastu võtta otsus Timor-Leste Demokraatliku Vabariigi (Ida-Timor) ühinemise kohta WTOga.

WTO liikmete ja Ida-Timori vahelised läbirääkimised Ida-Timori WTOga ühinemise tingimuste üle on jõudnud lõppjärku. Selleni on jõutud pärast aastaid kestnud läbirääkimisi, mis algasid, kui Ida-Timor esitas 2016. aastal WTOga ühinemise taotluse.

Esitades Ida-Timori WTOga ühinemise tingimused nõukogule heakskiitmiseks, leiab komisjon, et need tingimused kujutavad endast tasakaalustatud ja ambitsioonikat turu avamise kohustuste paketti, mis toob märkimisväärt kasu nii Ida-Timorile kui ka selle WTO kaubanduspartneritele. Ida-Timori ühinemistaotlust on uuritud kooskõlas WTO peanõukogu suunistega vähim arenenud riikide ühinemise kohta.

2.4. Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Mitmepoolsus on ELi kaubanduspoliitika keskmes ning EL toetab kolmandate riikide ühinemist WTOga sobivatel tingimustel.

¹ Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

2.5. Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Kooskõlas ELi välistegevuse ja arengupoliitikaga kaasab ettepanek Ida-Timori mitmepoolsesse kaubandussüsteemi kooskõlas WTO peanõukogu suunistega vähim arenenud riikide ühinemise kohta.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Üldmärkused

Käesoleva ettepaneku eesmärk on võimaldada ELil ühineda WTOs ministrite konverentsil võimaliku konsensusega kavandatava õigusakti vastuvõtmisel, mis hõlmab otsust seoses Ida-Timori WTOga ühinemisega.

Kuigi veel ei ole selge, kas ja kuivõrd WTO liikmed kavandatava õigusakti suhtes konsensuse saavutavad, tuleb nõukogul ELi poolt WTO 13. ministrite konverentsil võetav seisukoht ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 alusel ette kindlaks määrata².

Käesolev ettepanek käsitleb 13. ministrite konverentsi võimalikku otsust Ida-Timori ühinemise kohta WTOga. Ida-Timori valitsus esitas 2016. aastal taotluse WTOga ühinemiseks. 7. detsembril 2016 moodustati Ida-Timori ühinemist käsitlev töörühm. Töörühma kuues koosolek toimus 11. oktoobril 2023. Mitmepoolsed läbirääkimised täiendavates kaubandusega seotud valdkondades on veel pooleli. 2023. aasta märtsis viis komisjon ELi nimel lõpule kahepoolsed läbirääkimised turu avamisega seotud mitmesuguste Ida-Timori võetavate kohustuste üle. Ühinemisel WTOga on eeldatavasti positiivne ja kestav mõju Ida-Timori majandusreformidele ja jätkusuutlikule arengule. EL peaks Ida-Timori ühinemist toetama.

Kuna läbirääkimised on praegu käimas, eeldab komisjon, et nõukogu võtab vastu otsuse läbirääkimiste tulemusi käsitleva ELi seisukoha kohta siis, kui asjaomaste tekstidega seotud olukord on ministrite konverentsi alguses või ajal selgeks saanud.

Algatus on täielikult kooskõlas poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega. Sarnaseid otsuseid on ette valmistatud eelmisteks WTO ministrite konverentsideks, sealhulgas viimati 2015. aastal toimunud WTO 10. ministrite konverentsiks³.

Kokkuvõte WTOga ühinemise tingimustest

Kohustuste loend: kaubad ja teenused

Kaupade tollitariifid

Ida-Timori tariifiloend koosneb 10 810 tariifireast. Ida-Timor võtab kohustused 100 % ulatuses loendist ja rakendab lõplikke seotud tollimaksumäärasid alates ühinemiskuupäevast, välja arvatud mõni infotehnoloogiatoodete tariifirida (378 aastal 2027 ja 27 aastal 2030).

- Tööstuskaubad: mittepõllumajanduslike toodete keskmine lõplik seotud tollimaksumäär on 10,0 % (kõige kõrgem tollimaksumäär 80 % kehtib värske kala ja bambuse suhtes).

² Kui konsensus vormistatakse vastupidi ootustele WTO asutamislepingut muutvas rahvusvahelises lepingus või teatavate WTO liikmete vahel sõlmitud rahvusvahelises mitmepoolses lepingus, teeks komisjon ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 alusel vajalikud ettepanekud pärast seda, kui WTO 13. ministrite konverents või asjaomased WTO liikmed on aktid vastu võtnud ja need on WTO 13. ministrite konverentsi jooksul allkirjutamiseks avatud.

³ [pdf\(europa.eu\)](https://pdf.europa.eu)

- Põllumajandustooted: põllumajandustoodete keskmine lõplik seotud tollimaksumäär on 15,7 % (kõige kõrgem tollimaksumäär 80 % kehtib kohvi ja kakao suhtes).

Need keskmised tollimaksumäärad on vähim arenenud riigi puhul väga kõrged, eriti võttes arvesse Ida-Timori majanduse väiksust ja haavatavust.

Teenused

Ida-Timori teenuste valdkonna erikohustuste nimekiri on väga mitmekülgne ja ambitsioonikas, arvestades et tegemist on ühe vähim arenenud riigiga. Ida-Timor võtab turulepääsu ja võrdse kohtlemisega seotud kohustused mitmetes teenustesektorites, mis hõlmavad kutseteenuseid, arvuti- ja teisi ettevõtlusteenuseid, sideteenuseid, ehitus-, turustus-, haridus-, keskkonna- ja finantsteenuseid (kindlustus- ja pangandusteenused), tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid ning turismi- ja reisiteenuseid, meelelahutus-, kultuuri- ja sporditeenuseid ning transporditeenuseid. Ida-Timor kohustub järgima ka teenuste siseriiklikku reguleerimist käsitlevat viitedokumenti.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et võetakse vastu otsused, millega kehtestatakse *„lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“*.

Mõiste *„õigusliku toimega aktid“* hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“⁴.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhtumil

WTO ministrite konverents on WTO asutamislepinguga loodud organ, millel on WTO lepingu artikli IV lõike 1 kohaselt pädevus võtta vastu otsuseid kõigis mitmepoolsete kaubanduslepingutega hõlmatud küsimustes, sh õigusliku toimega otsuseid.

Eespool osutatud kavandatud aktid on õigusliku toimega aktid, kuna need võivad mõjutada liidu õigusi ja kohustusi kehtiva rahvusvahelise õiguse alusel.

Kavandatavate õigusaktidega ei täiendata ega muudeta lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on kavandatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava õigusaktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning ühte neist võib pidada peamiseks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi

⁴ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 7. oktoober 2014, Saksamaa vs. nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus, nimelt peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav materiaaõiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhtumil

Kavandatud akti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Kavandatava otsuse materiaaõiguslik alus on seega ELi toimimise lepingu artikkel 207.

4.3. Järeldus

Ettepanekus esitatud otsuse õiguslik alus peaks seega olema ELi toimimise lepingu artikkel 207 koostoimes artikli 218 lõikega 9.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni 13. ministrite konverentsil Euroopa Liidu nimel võetav seisukoht Timor-Leste Demokraatliku Vabariigi WTOga ühinemise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit sõlmis Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamist käsitleva Marrakechi lepingu (edaspidi „WTO leping“) 22. detsembril 1994 nõukogu otsusega 94/800/EÜ⁵ ning see jõustus 1. jaanuaril 1995.
- (2) WTO asutamislepingu artiklite IV:1 ja IX:1 kohaselt võib Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) ministrite konverents vastu võtta otsuseid konsensuse alusel.
- (3) WTO ministrite konverents võib oma 13. kohtumisel 26.–29. veebruaril 2024 võtta vastu otsuse Ida-Timori WTOga ühinemise kohta.
- (4) On asjakohane määrata kindlaks WTO ministrite konverentsil liidu nimel vastu võetav seisukoht, sest otsused on liidu jaoks siduvad.
- (5) Läbirääkimised ida-Timori ühinemiseks WTOga algasid 2016. aastal. 7. detsembril 2016 moodustati Ida-Timori ühinemist käsitlev töörühm. Töörühma kuues koosolek toimus 11. oktoobril 2023. Mitmepoolsed läbirääkimised täiendavates kaubandusega seotud valdkondades on veel pooleli. 2023. aasta märtsis viis komisjon ELi nimel lõpule kahepoolsed läbirääkimised turu avamisega seotud mitmesuguste Ida-Timori võetavate kohustuste üle. Ühinemisel WTOga on eeldatavasti positiivne ja kestev mõju Ida-Timori majandusreformidele ja jätkusuutlikule arengule. EL peaks Ida-Timori ühinemist toetama,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

WTO 13. ministrite konverentsil liidu nimel võetav seisukoht on järgmine:

Ühineda WTO liikmete saavutatava konsensusega, et võtta vastu otsus, mis käsitleb Ida-Timori ühinemist WTOga.

⁵ EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*